

Буткевич О.В.
кандидат економічних наук, доцент
Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка
м. Кропивницький, Україна

СТРАТЕГІЧНА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА, ЯК ОСНОВА АДАПТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ПЕРІОД ВІЙНИ

Стратегічна стійкість підприємства – це характеристика діяльності підприємства, яка відображає його здатність до стійкого розвитку та досягнення намічених цілей з мінімально допустимими відхиленнями від запланованих всупереч впливу динамічного середовища, в якому має місце невизначеність майбутніх результатів та ризикованість господарських процесів за умов військового стану в країні.

Одними з головних умов сучасної діяльності підприємства є невизначеність ринку, поведінки власників і конкурентів, законодавчих рішень органів державної влади, так як наслідки агресії неможливо спрогнозувати. Підприємство працює й розвивається в активному зовнішньому та внутрішньому середовищі, пристосовуючись до його змін. Складність і нестабільність середовища вимагають від підприємства не вдосконалювання форм і методів господарювання, а радикальної зміни принципів створення управлінськовиробничих систем.

Соціально-політичні події, що відбуваються сьогодні в Україні, загострили проблему впровадження моделей адаптивного менеджменту бізнесом, які б відповідали як вирішенню поточних завдань, так і визначенню оптимальних стратегій сталого розвитку підприємств. Та модель адаптивного менеджменту, яка реалізувалася протягом двох останніх десятиліть, продемонструвала результати, що не задовольняють суспільні очікування ані в економічній, ані в соціальній сферах.

Відображаючи об'єктивні закономірності розвитку економічної системи, нестабільність суттєво ускладнює діяльність підприємств, дезорієнтує у виборі стратегічних пріоритетів, обґрунтуванні моделей управлінської політики, підходів до її формування та реалізації. Нестабільність середовища несе значно більші реальні та потенційні загрози для конкурентоспроможного й ефективного розвитку підприємств.

Кризові явища в економіці України, що ускладнюються воєнним станом, стали викликом для традиційних механізмів управління підприємством. Події, які відбуваються в умовах воєнного стану вимагають зміни підходів до аналізу економічної динаміки та обґрунтування заходів економічної політики підприємства з боку як урядових структур, так і експертного товариства. Саме тому, актуальним та важливим питанням сьогодення є тема відновлення вітчизняної економіки, що в майбутньому забезпечить сталий розвиток України та створить підґрунтя для стратегічних переваг в глобалізаційних умовах. Відтак актуальності набувають завдання пошуку моделей адаптивного менеджменту

підприємствами, які б дозволяли ефективно протистояти впливові зовнішніх дестабілізаційних факторів та сприяли формуванню потенціалу підприємств. Доцільність ґрунтовних перетворень обумовлюється не тільки локальними соціально-економічними причинами, але й глибинними зрушеннями в сучасному світі: формуванням структур постіндустріального суспільства, розвитком глобалізаційних процесів, громадянського суспільства, появою наднаціональних інститутів.

Стійкість підприємства формується під впливом багатьох зовнішніх (соціально-економічна та політична стабільність в країні; рівень платоспроможного попиту; податкова, кредитно-фінансова, облікова, інвестиційна політика; ситуація на ринку постачальників; галузеві особливості, тип ринку) та внутрішніх факторів (розміри підприємства; рівень гнучкості системи управління; рівень відповідності продукції запитам споживачів за якістю та ціною; стан матеріально-технологічної бази підприємства, новітність технологій; стан майна і фінансових ресурсів, ступінь залежності від зовнішніх кредиторів та інвесторів; ефективність господарських і фінансових операцій; рівень менеджменту та забезпеченість висококваліфікованими кадрами; корпоративна культура; ділова репутація підприємства; збалансованість внутрішніх можливостей із впливом зовнішніх загроз) [2].

Алгоритм забезпечення стратегічної стійкості підприємства (чи стійкості її складової) повинен мати наступні кроки:

- діагностика поточної стійкості підприємства на основі певної сукупності індикаторів;
- факторний аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища з метою визначення стратегічних факторів стійкості підприємства (складової);
- визначення оптимальних критеріїв стійкості та обґрунтування доцільності їх використання; визначення рівня стратегічної стійкості (стійкості її складової) аналіз альтернативних заходів та джерел, необхідних для повернення підприємства в стан рівноваги; – формулювання рекомендацій щодо забезпечення належного рівня стратегічної стійкості та розробка заходів щодо її підвищення; – реалізація заходів та контроль за ходом їх виконання [3].

Отже, процес забезпечення стратегічної стійкості повинен бути націлений на мінімізацію негативного впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на діяльність підприємства; створення передумов ефективної реалізації запланованих дій, господарських операцій; максимальне використання внутрішніх можливостей для досягнення і підтримки конкурентних переваг.

Збереження стійкості розвитку підприємства – необхідна умова його ефективного функціонування за сучасних умов господарювання.

Адаптивний менеджмент - такий вид управління, при якому основною метою є адаптація до змін у суспільстві. На даний час працює приблизно половина економіки. Це стосується, насамперед тих секторів, які забезпечують базові потреби громадян України – опалення, енергопостачання, базові медичні послуги, а також виробництво та продаж товарів повсякденного попиту на тих територіях, де не проходять військові дії. Працюють також ті виробництва, які

мають можливість продавати свою продукцію в рамках тих регіонів, де можлива доставка та логістика.

24 лютого 2022 року, через пряме повномасштабне вторгнення Росії на територію України, Верховною радою України було введено воєнний стан. Українська економіка перейшла у стан, коли воєнний режим диктує нові реалії та правила. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває питання розробки стратегії розвитку в умовах впливу дестабілізаційних факторів. На даний час працює приблизно половина економіки. Ми можемо чітко бачити, що це сектори, які забезпечують базові потреби громадян України – опалення, енергопостачання, базові медичні послуги, а також виробництво та продаж товарів повсякденного попиту на тих територіях, де не проходять військові дії. Працюють також ті виробництва, які мають можливість продавати свою продукцію в рамках тих регіонів, де можлива доставка та логістика. Частково працюють навіть орієнтовані на експорт регіони, зокрема, в Кривому Розі продовжується видобуток та відвантаження залізної руди.

Тобто, економіка навіть під час воєнного стану намагається повернутися до використання тих можливостей, які є та які дозволяють підприємствам працювати. В Україні в багатьох секторах економіки підприємства перелаштовуються на військові потреби. Підприємства почали виготовляти для збройних сил України таку необхідну амуніцію та перепрофілюються на виробництво летальної зброї і розвідувальної техніки, галузь транспортних послуг працює на евакуацію населення, ринкова економіка нашої держави безпрецедентно працює на підтримку армії та суспільства, сплачуючи податки до державного бюджету.

Отже, формування економічної політики в умовах впливу дестабілізаційних факторів потребує постійних коректувань механізму адаптивного менеджменту для збереження або покращення стану підприємства на основі здійснення контролю за економічною ситуацією, необхідною для прийняття негайних управлінських рішень при непрогнозованих змінах внутрішнього та зовнішнього середовища.

Література:

1. Пономаренко В.С., Пушкар О.І., Тридід О.М. Стратегічне управління розвитком підприємств : навч. посіб. Харків : Вид. ХДЕУ, 2002. 640 с.
2. Костіна О.М. Система антикризової стійкості промислових підприємств. Сучасні тенденції та актуальні питання соціально-економічного розвитку підприємств : матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Харків : ХНУБА. 2013. Частина 1. С. 108–112.
3. Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством: теоретикометодологічні засади та практичний інструментарій. Київ : Київ. нац. торг.-екон. унт, 2001. 580 с.